

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 4097/1 од 22. 11. 2022. године, изабрани смо у Комисију за избор кандидата који су се јавили на расписани конкурс за избор **доцента** за ужу научну област **Русистика**, предмет **Руска књижевност**. На основу тога подносимо Већу следећи

РЕФЕРАТ

На конкурс расписан у листу „Послови”, број 1017 од 07. 12. 2022. године за место доцента за ужу научну област Русистика, предмет Руска књижевност на одређено време од 5 година, пријавио се један кандидат и то **др Снежана Јелесијевић**, досадашњи доцент за научну област Русистика (предмет Руска књижевност) на Филолошком факултету у Београду.

I - О КАНДИДАТУ

1. Биографија

Др Снежана Јелесијевић рођена је 6. фебруара 1973. године у Банатском Брестовцу, где је завршила основну школу. У Панчеву је завршила Гимназију „Урош Предић“. На Одсеку Руски језик и књижевност Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду дипломирала је 1996. године. Почетком 1998. изабрана је за асистента-приправника за предмет Руска књижевност на Катедри за славистику у Београду. Магистарски рад на тему *Служба успењу преподобног Сергија Радоњешког. Историја настанка, књижевноуметничке вредности и трајање дела* одбранила је у мају 2005. године на Филолошком факултету у Београду и исте године била унапређена у звање асистента за Руску књижевност. Године 2012. изабрана је у звање вишег лектора. Докторску дисертацију под називом *Изворна књижевна дела Кијевске Русије у српскословенској рукописној традицији* одбранила је 19. фебруара 2013. године. За доцента за ужу научну област Русистика, предмет Руска књижевност изабрана је 3. септембра 2013. године на Универзитету у Београду. Од тада до данас држи предавање и вежбе из предмета Руска књижевност 1 и Руска књижевност 2, који обухватају руску средњовековну књижевност и руску књижевност XVIII века.

До избора у звање доцента три пута је боравила у Русији ради проучавања и сакупљања рукописне грађе у библиотекама Москве и Санкт Петербурга: 2001, 2002. и 2007. године. Током двадесет дана боравка у Иванову 2007. године предавала је српски језик на Универзитету, што је искористила за проучавање неколико рукописа из збирке Ивановског обласног музеја. До избора у звање доцента објавила је једанаест радова, од којих су четири прочитана на међународним скуповима. На српски са руског преводила је углавном духовну, богословску литературу – три књиге (једну у коауторству) и низ текстова, од којих је највећи број објављен у часопису Епархије далматинске „Истина“. Као доцент 2013. године је у два наврата водила студенте на студијски боравак у Москву, на Московски државни универзитет „М. В. Ломоносов“ и Институт руског језика „А. С. Пушкин“, на коме је тада похађала наставу за предаваче. Исте године учествовала је на међународној научној конференцији *Афон и славјанскиј мир*, одржаној у Београду од 16. до 18. маја, посвећеној хиљадугодишњици присуства Руса на Светој Гори, коју су организовали Међународни фонд за обнову и очување културног и духовног наслеђа манастира Светог Пантелејмона и Руски манастир Светог Пантелејмона на Светој Гори. Рад је објављен у целини у зборнику радова са конференције. Школске 2013–2014. године на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду била је ангажована у извођењу наставе на предметима Стара руска књижевност 1 (зимски семестар), Стара руска књижевност 2 (летњи семестар). Са професором Ђорђем Трифуновићем приредила је књигу Анатолија Аркадјевича Турилова *Исследования по славянскому и сербскому средневековью (Студије из словенског и српског средњег века)*, коју је у Београду 2014. објавила издавачка кућа „Чигоја штампа“. У књизи, која је објављена на руском, превела је на српски предговор аутора, белешку о аутору и резимеа. Године 2014. постала је члан Библијске комисије при Међународном славистичком комитету и члан уредништва едиције *Patrologia Slavica*, у оквиру које Архив руске емиграције издаје споменике старе словенске хришћанске писмености. Од школске 2014. године ангажована је на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици на извођењу наставе на предметима Народна и стара руска књижевност и Руска књижевност XVIII века. Била је члан Комисије за оцену и одбрану два мастер рада на Филозофском факултету Универзитета у Приштини: А. Живковић, *Универзално и типолошко у адвербијалној фразеологији руског и српског језика (на тексту романа „На Дрини ћуприја“ и преводу на руски језик)* (2015); М. Марјановић, *Руски фразеолошки неологизми и могућности њиховог превођења на српски језик* (2016). Била је члан комисије за оцену подобности теме докторанта Иване Петковић, *Драмско стваралаштво Симеона Полоцког и европска барокна драма* (2015). Била је члан комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације Ане Јаковљевић Радуновић *Циклуси приповедака Владимира Фјодоровича Одојевског*, одржану на Филолошком факултет у Београду 21. јула 2016. године. За Српски биографски речник (Матица српска) писала је одредницу *Пахомије Србин*. Са професором Ђорђем Трифуновићем приредила је друго, допуњено и исправљено издање *Каталога славјанских рукописей афонских обителей (Каталог словенских рукописа светогорских манастира)* Анатолија Аркадјевича Турилова и Људмиле Владимировне Мошкове, који је 2016. у Београду објавила „Чигоја штампа“. У књизи је превела предговоре првом издању уредника првог издања, професора А.-Е. Н. Тахиаоса, увод уз прво издање аутора Каталога и заједнички предговор другом издању А.-Е. Н. Тахиаоса и аутора. Са радом под насловом *Аутографи јеромонаха Пахомија Србина у рукопису Тројице-Сергијеве лавре 753* учествовала је на 55. скупу слависта Србије, одржаном на

Филолошком факултету у Београду 30–31. јануара 2017. године. Рад је објављен у целини у часопису *Славистика*. Била је рецензент у часописима *Иницијал*, *Богословље*, *Славистика*. Учествовала је у представљању књиге *Каталог словенских рукописа светогорских манастира* А. А. Турилова и Ј. В. Мошкове (Београд 2016) 11. октобра 2017. на Филолошком факултету у Београду.

Консекутивно је преводила предавање Анатолија Аркадјевича Турилова „Проблеми проучавања српских средњовековних рукописа – поглед са стране“, одржано на Коларчевом народном универзитету 13. октобра 2017. На свечаности поводом 55 година од оснивања Катедре за руски језик и књижевност на Универзитету у Приштини, 13. децембра 2017. године, одржала је предавање под називом „Свети Сава и Руси у средњем веку“. Била је члан комисије за избор у звање доцента др Даворке Маравић за ужу научну област Русистика 2014. године (Одсек за славистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду), Весне Илић у звање асистента за научну област Филолошке науке, ужу научну област Руска књижевност 2016 (Катедра за славистику Филозофског факултета Универзитета у Приштини), Исидоре Милић у звање асистента за научну област Филолошке науке, ужу научну област Лингвистичка русистика 2017 (Катедра за славистику Филозофског факултета Универзитета у Приштини) и др Ане Јаковљевић Радуновић у звање доцента за ужу научну област Русистика, предмет Руска књижевност 2017. године (Катедра за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду). Реизабрана је у звање доцента на Филолошком факултету у Београду 11. јула 2018. године.

Од последњег избора у звање је наставила да држи предавања и вежбања из Руске књижевности 1 и Руске књижевности 2 на Филолошком факултету у Београду. До децембра 2021. године је на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици била ангажована на извођењу наставе на предметима Народна и стара руска књижевност и Руска књижевност XVIII века.

Учествовала је на четири научна скупа. Са Анатолијем Аркадјевичем Туриловом, иностраним чланом САНУ, на Међународном научном скупу „Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве“ (Београд, 10–14. децембар 2018. године), одржаном на Православном богословском факултету у Београду, наступила је са радом *Нове чињенице о Светом архиепископу српском Арсенију*. На међународној конференцији „Палеославистическије чтења – 3“, одржаној 22–23. априла 2019. године у Институту за славистику Руске академије наука (Москва), наступила је са излагањем под називом *О текстологическом соотношении сербского и русского списков «Послания Михаила Глики Алексею Кондостефану»*. Са излагањем под називом „Слово на Вазнесење Господње“ *Светог Кирила Туровског у српској рукописној традицији* учествовала је на 50. Научном састанку слависта у Вукове дане (16–20. новембар 2020), одржаном на Филолошком факултету у Београду. На 59. скупу слависта Србије (Београд, 28–29. јануар 2021), одржаном на Филолошком факултету у Београду, учествовала је са радом на тему *Болгарский список «Слова о пользе душевной» митрополита Киевского Илариона*.

На Катедри за славистику Универзитета у Инзбруку у Аустрији 25. маја 2018. године одржала је предавање по позиву, на тему *Русско-сербские связи в средние века*.

И даље је члан Библијске комисије при Међународном славистичком комитету и члан уредништва едиције *Patrologia Slavica*.

Рецензирала је рад објављен у Наслеђе. Часопис за књижевност, језик, уметност и културу, година XIX, број 51, 2022, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац.

На Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици била је члан Комисије за оцену и одбрану пет мастер радова: Ју. Миханова, *Дидактика руских и советских сказок о маленьким людях*; С. Крстић, *Појеме-бајке В. Жуковског и њихов књижевни контекст*; М. Симић, *Бајке Н. Карамзина и њихов књижевни контекст*; С. Ратковић, *Рана драмска искуства Чехова*; Г. Которчевић, *Празнична књижевност у делу Достојевског*.

Од избора у претходно звање до сада објавила је пет радова.

2. Библиографија

Уз пријаву на конкурс др Снежана Јелесијевић приложила је и библиографију радова објављених после претходног избора у звање доцента:

1. А. А. Турилов, С. Јелесијевић, *Нове чињенице о Светом архиепископу српском Арсенију*, у: Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве, II, Београд 2020, стр. 259–276.
2. С. Елесиевич, *Болгарский список «Слова о пользе душевной» митрополита Киевского Илариона*, Славистика, Београд, 2021, XXV/1, 119–133.
3. С. Јелесијевић, „Слово на Вазнесење Господње“ Светог Кирила Туровског у српској рукописној традицији, Научни састанак слависта у Вукове дане, 50/2, Београд 2021, стр. 5–14.
4. С. Јелесијевић, *Непознати српски препис Кнежевог изборника*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, књига осамдесет седма, 2021, Београд 2021, стр. 95–105.
5. С. Јелесијевић, *Јеромонах Пахомије Србин. Живот и списатељски рад*, Српски преглед, Број 11, Бањалука, јуни 2022. године, стр. 71–118.

II - ОБАВЕЗНИ УСЛОВИ

1. **Оцена приступног предавања**
2. **Научни рад**

Научни рад др Снежане Јелесијевић окренут је проучавању дела средњовековне руске књижевности и њеним везама са другим словенским књижевностима истог периода. Сваки њен рад заснива се на увиду у рукописно наслеђе као полазиште за сва даља проучавања уз добро и исцрпно познавање релевантне литературе. Тако се у раду *Нове чињенице о Светом архиепископу српском Арсенију* износе нова сазнања о овом српском духовнику и писцу, веома поштованом и канонизованом у Русији у средњем веку. Прегледом досадашњих извора који говоре о времену Арсенијевог ступања на престо Српске цркве и о датуму његовог упокојења предочавају се нови оквири за датирање архиепископовог упокојења. Сасвим другачији податак од већ устаљеног, да се Арсеније представио 28. октобра, налази се у месоцослову Буниловог јеванђеља из хиландарске збирке број 23 у коме стоји да је то било 11. марта. Разрешење раскорака у појављивању ова два датума постигнуто је тако што се 11. март сматра као време Арсенијевог упокојења, а 28. октобар као датум налажења светитељевих моштију, о ком догађају се говори у пролошком и пространом житију. Датум Арсенијеве смрти у богослужбеним саставима временом је пао у заборав потиснут датумом

обретења моштију. Аутори указују на непознат канон Светом Арсенију делимично сачуван у збирци Хлудова број 13, посвећен светитељевом престављењу. Због изузетне важности овог одломка као додатка раду приложен је текст наведеног канона. Овим радом употпуњавају се сазнања о Светом архиепископу Арсенију и књижевном стваралаштву које му је посвећено.

У раду *Болгарский список «Слова о пользе душевной» митрополита Киевского Илариона* ауторка проучава још један у низу преписа датог слова. Уз постојеће руске и српске преписе *Слова*, разматра се и бугарска варијанта која се налази у збирци рукописа Пећке патријаршије број 93 с почетка XV век. Разнотченија међу њима наговештавају поједина одступања настајала у редакцијским изменама. Једино у бугарском препису Иларион је назван „митрополитом Кијевског града“. Од дела која се основано приписују митрополиту Илариону, у бугарској писмености је за сада познато само ово слово, у Пећком препису. У раду је консултована веома богата литература посвећена датој теми. Као прилог донет је приређен текст бугарског преписа уз праћење разлика у руским преписима.

Студија „*Слово на Вознесење Господње*“ *Светог Кирила Туровског у српској рукописној традицији* обрађује наведено дело које је сачувано у српским преписима. Као веома плодан писац, Кирил Туровски се огледао посебно у жанровима беседе, слова и похвале. Од тринаест српскословенских преписа овог слова сачувано је десет. Они представљају посебну текстолошку разгранатост. Ауторка се бави сложеним питањима настанка појединих преписа и њихових одлика. Поређењем осам српскословенских преписа установљено је да се међу њима издвајају три групе. Свака од њих обележена је садржајним посебностима. Нарочиту варијанту чини обрада Гаврила Стефановића Венцловића овог слова на народном језику. Нека од отворених питања у раду су само наговештена и у најави ауторке остављена су за будућа проучавања како би се јасније разрешавала посебно у кругу српских преписа.

У раду *Непознати српски препис Кнежевог изборника* разматрају се првенствено српски преписи овог зборника са посебним освртом на до сада непознат његов препис у Зборнику манастира Савине број 22, који је настао око 1418. године. Тако се у зборнику из манастира Савине налазе четири чланка из Кнежевог изборника који постоје у Изборнику из 1076. године. Десет чланака овог Зборника из Савине постоје и у једној од глава *Кнежевог изборника* који је реконструисао Виљем Федер. Исти број чланака постоји у још два српска рукописа у којима се редослед подудара са деловима преписа из Савине. Ауторка је поређењима свих преписа установила њихову композицију и допринела јаснијем сагледавању *Кнежевог изборника* у српском рукописном наслеђу.

Рад *Јеромонах Пахомије Србин. Живот и списатељски рад* доноси широк поглед на овог веома даровитог писца српског порекла који се својим бројним делима остварио у руској средини. Помним залажењем у биографске појединости кроз које је пролазио Пахомије, стиче се веома слојевита слика о његовом животу. Његов пут је водио из српских крајева на Свету Гору, а затим у бројна места Русије у којима је стварао како личним подстицајем тако и по налогу руских великодостојника. Ауторка је идући од дела до дела сагледала богато Пахомијево стваралаштво указујући на заслужне проучаваоце, који су непрекидно били научно заинтересовани за дело овог писца и угледног духовника. Посебно су истакнуте иновације које је Пахомије уносио у руску књижевност, као што су стихови испред пролошких житија или посмртна чуда у житијима светих. Многи руски књижевници угледали су се у свом стваралаштву на Пахомија. Своје узоре Пахомије је налазио у делима светих отаца, као и српских писаца. Нарочита пажња скренута је на Пахомијево реторско

обликовање својих дела у маниру стила „плетеније словес“. Једна од димензија рада посвећена је трагању за српским језичким одликама у Пахомијевом рускословенском језику на коме је писао своја дела.

1. Педагошки рад

На Катедри за славистику, почев од 1998. године, Снежана Јелесијевић укључена је у наставу најпре као асистент-приправник за предмет Руска књижевност. Од 2013. године, када је изабрана за доцента за исти предмет, држи предавање и вежбе из предмета Руска књижевност 1 и Руска књижевност 2, који обухватају руску средњовековну књижевност и руску књижевност XVIII века. У раду са студентима у дугогодишњем искуству кандидаткиња постиже добре резултате – просечна оцена педагошког рада на основу студентских анкета је 4.73.

У педагошком раду односи се савесно и стручно испуњавајући предано задатке предвиђене програмом предмета. Студенте подстиче и обучава за самосталан рад и сналажење у трагању за широм литературом.

ОСТАЛИ ИЗБОРНИ УСЛОВИ

1. Стручно-професионални допринос

Кандидаткиња је члан уредништва едиције *Patrologia Slavica*.

Била је члан комисије за оцену и одбрану пет завршних мастер радова на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици:

1. Ю. Миханова, *Дидактика руских и советских сказок о маленьких людях*
2. С. Крстић, *Поеме-бајке В. Жуковског и њихов књижевни контекст*
3. М. Симић, *Бајке Н. Карамзина и њихов књижевни контекст*
4. С. Ратковић, *Рана драмска искуства Чехова*
5. Г. Которчевић, *Празнична књижевност у делу Достојевског.*

2. Допринос академској и широј заједници

Кандидаткиња је члан Библијске комисије при Међународном славистичком комитету.

3. Сарадња са другим високошколским, научноистраживачким установама, односно установама културе или уметности у земљи и иностранству

Снежана Јелесијевић је одржала предавање по позиву на Катедри за славистику Универзитета у Инзбруку у Аустрији 25. маја 2018. године на тему *Русско-сербские связи в средние века*.

До децембра 2021. године на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици била је ангажована на извођењу наставе на предметима Народна и стара руска књижевност и Руска књижевност XVIII века.

III – ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Мишљење комисије је да је научни рад др Снежане Јелесијевић у складу са Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду од 22. 6. 2016. године и да тиме задовољава критеријуме за избор у звање доцента у групацији друштвених и хуманистичких наука, за шта је квалификују и сви остали стручни, педагошки и организациони квалитети. Имајући све то у виду, **Комисија са задовољством предлаже Изборном већу Филолошког факултета да др Снежану Јелесијевић изабере у звање доцента за ужу научну област Русистика, предмет Руска књижевност.**

У Београду, 10. 01. 2023.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

др Томислав Јовановић, редовни професор
Филолошког факултета Универзитета у Београду
у пензији, председник Комисије

др Ирина Антанасијевић, редовни професор
Филолошког факултета Универзитета у Београду

др Зоран Ранковић, редовни професор
Богословског факултета Универзитета у Београду